Journal of Iranian Architecture & Urbanism
(JIAU)
Homepage: https://www.isau.ir/

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Reading the motion types in residential buildings based on the contemporary notion of privacy

(Case study: Three selected houses of Iranian contemporary architecture)*

Fatemeh Baradaran Heravi[1], **Mahdi Hamzenejad** [2,**]

[1] *Master of Islamic Architectural Engineering, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, Imam Reza International University, Mashhad, Iran.*
[2] *Assistant Professor, School of Architecture and Environmental Design, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran.*

ARTICLE INFO

Article History:

Received	2019/12/06
Revised	2020/06/15
Accepted	2020/12/06
Available Online	2021/12/22

Keywords:

Motion - Inertia in House
Space Arrangement
Notion of Privacy
Human - Environment Relation
Housing Components

Use your device to scan and read the article online

Number of References
34

Number of Figures
12

Number of Tables
13

Extended ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVES: In the contemporary era, cultural values influenced by individuals' behavior, attitudes, and beliefs can offer the definition of desired privacy in the human-environment relationship. The most important element of privacy can be interpreted based on the manner and form of the communication. In this interaction, human beings define different preferences and definitions of privacy in relation to others and other spaces. According to these interactions included in Islamic and social interactions, the experiences in the house environment lead to semantic (mental) and physical (objective) movement. In relations that are shaped out of semantic (mental) movement within the house, communication with nature, guests, neighbors, God, spouses, and family is remarkable. The interactions in the house environment can be controlled with motion, visual, auditory, and olfactory senses and help to study the movement in the physical (objective) dimension. The importance of each factor and communication tool in each housing component allows designers and architects to identify the notion of desirable communication privacy in the contemporary era to design the spatial arrangement appropriate to residents' privacy. The aim is to obtain the desired physical arrangement for creating privacy in accordance with the current Islamic culture in contemporary housing and answer the following questions:

1. What is the relationship between the effective components of human-environment interactions in each functional housing component and the housing spatial arrangement?
2. By recognizing the different effects of communication components representing the individuals' privacy in each housing component, what environmental solution can be provided for the effective design of the desired spatial layout of the privacy?
3. According to the basic pattern of privacy layout obtained from the Islamic architecture experts' opinions, how has privacy been arranged in contemporary houses?

METHODS: The To identify the characteristics of human-environment relations, (1) the content of interactions (types of communication that humans have in housing components), (2) the motion, visual, auditory, and olfactory controlling types, and (3) the degree of optimal communication for each component with other functional components of the house has been completed in two parts. A Field research method with a researcher-made questionnaire was completed. The statistical sample size based on Cochran's formula was 78 Islamic architects, and data were analyzed using SPSS software. The significance of the difference between the humans and house components was determined by Kruskal-Wallis nonparametric test. The mean relationship and size of human movement in housing components were compared to identify optimal privacy indicators for spatial arrangement.

FINDINGS: According to statistical data, the living room with low effect can be considered an intermediary element in communication (movement) and creating privacy in the house. Recognizing the best spatial arrangement accepted by people in different biological situations in Islamic culture helps architects determine the value of privacy in the spatial arrangement of contemporary Iranian housing. Therefore, three contemporary Iranian

© 2021, JIAU. All rights reserved.

https://dx.doi.org/10.30475/ISAU.2021.210738.1319

OPEN ACCESS

* This article is derived from the first author`s Master thesis entitled "Presenting a personality-centered model of privacy in Islamic homes", supervised by the second author, at Imam Reza International University, Mashhad.

** Corresponding Author:
Email: *hamzenejad@iust.ac.ir*
Phone: +98(912)6852377

Extended ABSTRACT

houses with two types of movements that lead to the structural and psychological layout were selected to investigate the effectiveness of the privacy layout obtained from the opinions of Islamic architecture experts. In these spaces, (1) the visual privacy with the visual graph in Depth map software and the (2) space communication (movement) privacy with the explanatory graph in A-Graph software were fully scrutinized. In the basic model of spatial arrangement based on Islamic architecture experts' opinions, the inner core (private space), the outer core (public space), and the living space, as the interface, shape the house. Other space functions are located in relation to the interface space by determining the distance (depth) and the type of proximity (interconnection) with various physical elements (floor, wall, curtain) in the contemporary model.

CONCLUSION: Designing the space layout based on Islamic documents necessitates observing four types of visual, motor, auditory and olfactory privacy in indoor and outdoor spaces. In creating the layout of space, the living room and bedrooms were among the influential spaces. In recognizing the communication desirability in housing components, the yard, the living room, and kitchen (extroverted space) were identified as spaces with a high level of communication. The washing closets and master bedroom (introverted space) had the lowest preference for human-environment communication. Three levels of privacy were identified in modern and Islamic houses. The optimal physical planning of the privacy layout based on the communication desirability in every housing component can offer a better arrangement of housing spaces. In the basic model of space layout based on Islamic architects' opinion, the two inner core (private space) and outer core (public space) and the living room as the interface between these spaces shape the housing layout. In the contemporary model, the living room is the main core, and other spaces are identified by the distance (depth) and the type of proximity (joint) to other physical elements (floor, wall, curtain ...). The privacy layout of privacy from high to low was presented based on the current communication and controlling levels in the contemporary house and ultimately led to the proper location of spaces in today's housing.

.....

HIGHLIGHTS:

- Expressing the relationship between the effective components in the types of human-environmental interactions in each functional component of housing and spatial arrangement of housing.
- Receiving the desired physical arrangement of privacy in accordance with the current Islamic culture and existing among people in contemporary housing.
- Providing a basic model of home layout based on the views of Islamic architects.

ACKNOWLEDGMENTS:

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-forprofit sectors.

CONFLICT OF INTEREST:

The authors declared no conflicts of interest.

COPYRIGHTS

©2021 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers. (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

HOW TO CITE THIS ARTICLE

Baradaran Heravi, F.; Hamzenejad, M., (2021). Reading the motion types in residential buildings based on the contemporary notion of privacy (Case study: Three selected houses of Iranian contemporary architecture. *Journal of Iranian Architecture & Urbanism*., 12(2): 265-280.

https://dx.doi.org/10.30475/ISAU.2021.210738.1319

https://www.isau.ir/article_142250.html

نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران. دوره ۱۲. شماره ۲. صفحات ۲۸۰-۲۶۵. پاییز و زمستان ۱۴۰۰

نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران
(JIAU)
https://www.isau.ir/

مقاله علمی- پژوهشی

خوانش انواع حرکت در مسکن بر مبنای فرهنگ حریم معاصر

(نمونه موردی: سه خانه برگزیده معماری معاصر ایران) *

فاطمه برادران هروی [۱]، مهدی حمزه‌نژاد [۲] و **

۱. کارشناسی ارشد مهندسی معماری اسلامی، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه بین المللی امام رضا، مشهد، ایران.
۲. استادیار، گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران.

مشخصات مقاله

تاریخ ارسال ۱۳۹۸/۰۹/۱۵
تاریخ بازنگری ۱۳۹۹/۰۳/۲۶
تاریخ پذیرش ۱۳۹۹/۰۹/۱۶
تاریخ انتشار آنلاین ۱۴۰۰/۱۰/۰۱

واژگان کلیدی

حرکت - سکون درون خانه
چیدمان فضا
فرهنگ حریم
ارتباط محیط-انسان
اجزای مسکن

چکیده

ارزش‌های فرهنگی متاثر از رفتار، نگرش و باورهای افراد در فرهنگ‌های جاری میان افراد، تنظیم حریم مطلوب افراد را در ارتباط دو سویه انسان-محیط، مهم‌ترین عنصر معرف حریم ارتباطات تفسیر می‌کند. انسان‌ها، در این تعامل، ترجیحات و تعاریف متفاوتی از حریم، ارتباط خود را با دیگران و دیگر فضاها دارند. هدف این مقاله، دریافت آرایش کالبدی مطلوب حریم متناسب با فرهنگ اسلامی جاری و موجود میان افراد در مسکن معاصر است. جامعه آماری براساس فرمول کوکران محاسبه شد که تعداد ۷۸ معمار اسلامی را شامل می‌شود. در مرحله اول، جهت شناخت شاخصه‌های ارتباطی انسان- محیط و میزان معناداری ارتباط میان انسان و اجزای خانه، از ابزار پرسشنامه و نرم‌افزار SPSS و آزمون ناپارامتریک کروسکال والیس، استفاده شد. سپس برای سنجش میزان اثرگذاری الگوی پایه چیدمان حریم به دست آمده از آرا صاحب‌نظران معماری اسلامی، سه خانه برگزیده معاصر ایران انتخاب و در نرم‌افزارهای Depth Map و A-Garph، به ترتیب حریم دیداری و حریم ارتباط فضاها(حرکتی)، بررسی شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که پذیرایی با اثرپذیری و اثرگذاری کم به نسبت سایر فضاها، نقش عنصر میانه در برقراری ارتباط(حرکت) و ایجاد حریم در خانه را دارد. همچنین در الگوی پایه از چیدمان حریم در خانه براساس آرا نظر معماران اسلامی، دو هسته درون(فضای خصوصی) و بیرون(فضای عمومی) و پذیرایی به عنوان هسته رابط فضاها هستند که سایر عملکردها با تعیین فاصله(عمق) و نوع هم‌جواری(همپیوندی) با انواع عناصر کالبدی(طبقه، دیوار، پرده...) با هسته رابط در الگوی معاصر جایگذاری می‌شوند. بنابراین شناخت چیدمان فضایی مطلوب در فرهنگ اسلامی مورد پذیرش افراد در موقعیت‌های زیستی متفاوت، این امکان را برای معماران ایجاد می‌نماید تا در تعیین ارزش حریم هر جز خانه، چیدمان فضایی مطلوب حریم افراد در خانه معاصر ایرانی را پیشنهاد نمایند.

نکات شاخص

- بیان ارتباط بین مؤلفه‌های موثر در انواع تعاملات انسان-محیط در هر جز عملکردی مسکن و چیدمان فضایی مسکن.
- دریافت آرایش کالبدی مطلوب حریم متناسب با فرهنگ اسلامی جاری و موجود میان افراد در مسکن معاصر.
- ارائه الگوی پایه از چیدمان حریم در خانه براساس آرا نظر معماران اسلامی.

نحوه ارجاع به مقاله

برادران هروی، فاطمه و حمزه‌نژاد، مهدی. (۱۴۰۰).خوانش انواع حرکت در مسکن بر مبنای فرهنگ حریم معاصر (نمونه موردی: سه خانه برگزیده معماری معاصر ایران)، *نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران*، ۱۲(۲)، ۲۶۵-۲۸۰.

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده نخست با عنوان «ارائه الگوی شخصیت محور حریم در خانه های اسلامی» می‌باشد که به راهنمایی نویسنده دوم در دانشگاه بین المللی امام رضا، انجام گرفته است.

** نویسنده مسئول
تلفن: ۰۰۹۸۹۱۲۶۸۵۲۳۷۷
پست الکترونیک: hamzenejad@iust.ac.ir

مقدمه

مسکن به عنوان یکی از ضروری‌ترین نیازهای اولیه زندگی انسان به تدریج با شکل‌گیری فرهنگ‌ها و عقاید مختلف، منعکس کننده جهان‌بینی ملت‌های مختلف گردید (Elahizadeh & Sirousi, 2014: 36). مسکن، فضای تولد و رشد و بلوغ و زندگی فرد در حالت فردی یا در میان خانواده است؛ خانه محل استقرار فعالیت و رشد کوچک‌ترین واحد اجتماعی یعنی خانواده است (Naghizadeh, 2012: 48). با آگاهی از این موضوع که افراد هر جامعه بر اساس شرایط فرهنگی و اجتماعی سرزمین خود زندگی می‌کنند؛ مردم جامعه ایران نیز با توجه به مسائل دینی عقایدی مختص خود را دارند (Atapour, 2015: 1)؛ و شکل اصلی بیان فرهنگی، همزمان راه‌حل‌های فنی شکل سرپناه، حساسیت‌های هنری، ارزش‌های زیباشناختی و باورهای دینی را نیز منعکس می‌کرد (Vasigh & Pashtunizadeh, 2011: 50). فرهنگ و محیط زیست نقش مهمی در طراحی مسکن دارد. جوامع مختلف انواع مختلفی از فرهنگ، محیط، اعتقادات اجتماعی و اقتصادی، باورهای مذهبی و رفتار محیطی را نشان می‌دهند. این عناصر بر طراحی مسکن تأثیر می‌گذارد، هویت فرهنگی جامعه را بیان می‌کند و می‌تواند رفتار فضایی و استفاده از فضا را نشان دهد(Rapoport, 2007). خانه ایرانی، نمونه‌ای از خانه‌های مسلمان است و نشان از تداوم هنجارهای فرهنگی، باورهای مذهبی و الزامات اساسی حفظ حریم خصوصی در اسلام است. طراحی خانه‌ها از نیاز خانواده شامل فعالیت در فضا و تعامل اجتماعی است که با مردم و فرهنگ سازگار است (Abdul Rahim and Hashim, 2012).

منافع حفظ حریم در همه رشته‌ها بررسی شده و فرض می‌کنند که افراد در تلاش برای باز کردن یا بسته شدن هستند، مردم باید از تماس و فاصله‌ای برای برقراری ارتباط با دیگران در زمان و مکان خاص استفاده کنند(Altman & Chemers, 1980; Altman et al., 1981; Altman, 1975). تعامل انسانی به سه دسته تقسیم شده است: تعامل با خداوند، مردم و محیط که اسلام آن را تأکید می‌کند(Mamat & Mahamood, 2010). این روند در حال تحول شناخته شده به عنوان مقررات حفظ حریم(Altman & Chemers, 1980)، است. حریم نیز می‌تواند به عنوان مرز جدایی جنسیتی و جدایی بین حریم خصوصی و زندگی عمومی(Mortada, 2003) و محدود به غریبه عمل کند(Fahey, 1995). طبق تفاسیر در مسکن سکون، سکونت و تسکین و آرامش، رابطه‌های قابل تجربه در محیط خانه ایجاد می‌کند؛ که حرکت و ارتباط‌هایی در این میان رخ می‌دهد. افراد را دور هم در محیط جمع می‌کند. این حرکت‌ها، ارتباطات میان انسان و محیط، توجه به محدوده‌ای(حریم) از بروز تعاملات را مهم می‌کند. تنظیم تنوعات حرکت در میان انسان و محیط در قالب نظام‌های حرکتی که منجر به ایجاد حریم میان افراد و محیط اطرافشان می‌شود، مسئله مهم در چیدمان اجزای مسکن است. براساس انواع تعاملات موجود که هم در دسته‌بندی اسلام و هر در دسته‌ی تعاملات اجتماعی قرار می‌گیرد، رابطه‌های قابل تجربه در محیط خانه، منجر به دو دسته حرکت معنایی (ذهنی) و کالبدی (عینی) می‌شود؛ از منظر دسته‌های ارتباطی که بر نحوه حرکت معنایی(ذهنی) در محدوده خانه اثر دارد؛ ارتباط با طبیعت، مهمان، همسایه، خدا، همسران و خانواده قابل توجه است. جهت کنترل تعاملات در محدوده خانه به منظور بررسی حرکت در بعد کالبدی(عینی)، با ابزارهای حرکتی، دیداری، شنیداری و بویایی قابل کنترل است(شکل ۱). اهمیت هر فاکتور و ابزار ارتباطی در

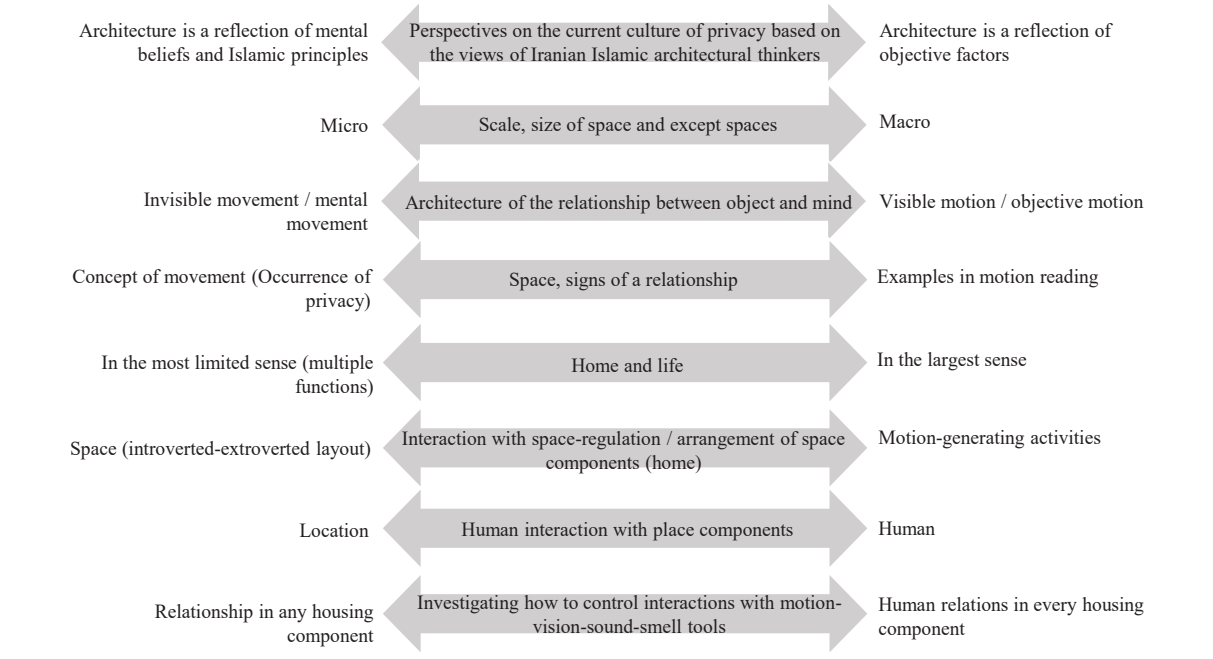

Fig.1. Diagram of the realm of understanding the architecture of the house and the effective factors in the occurrence of different types of movement (Haeri Mazandarani, 2009)

هر جز مسکن به طراحان و معماران کمک می‌کند تا با شناسایی فرهنگ حریم ارتباطات که مطلوب دوران معاصر است، چیدمان فضایی متناسب با حریم ساکنین طراحی نمایند. بر این مبنا تلاش می‌شود به پرسش‌های زیر پاسخ داده شود.

۱- بین مؤلفه‌های موثر در انواع تعاملات انسان-محیط در هر جز عملکردی مسکن و چیدمان فضایی مسکن چه ارتباطی است؟

۲- با شناخت تفاوت اندازه مولفه‌های ارتباطی معرف حریم افراد، در هر یک اجزای مسکن چه راهکارهای محیطی در جهت طراحی مؤثر بر شکل چیدمان فضایی مطلوب حریم میتوان ارائه داد؟

۳- براساس الگوی پایه چیدمان حریم به دست آمده از آرا صاحبنظران معماری اسلامی، چینش حریم در نمونه خانه‌های معاصر، چگونه اتفاق افتاده است؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

حرکت

در لغتنامه دهخدا، حرکت به معنای جنبش، جنبیدن و سکون، آرام و آرامیدن است. حرکت خروج از قوه به فعل به صورت تدریجی است. حرکت، تغییر مکان یک جسم از محلی به محل دیگر است. حرکت خصوصیتی از شی متحرک است. حرکت دو دسته است: حرکت فیزیکی و معنایی. حرکت فیزیکی باعث درک ظاهری فضای معماری و حرکت معنایی، موجب تغییر در مخاطب می‌شود، این حرکت ذهنی است و تحولی که در آن اتفاق می‌افتد به جای مختصات جغرافیایی، به مختصات ذهنی مخاطب بر می‌گردد و معنایی را در ذهن مخاطب یا استفاده کننده از بنا متجلی می‌کند (Mahdavi Nezhad & Nagahani, 2012). لذا می‌توان گفت حرکت می‌تواند امری ملموس و عینی و یا محسوس و ذهنی باشد.

حریم

«حرمت»، «تحریم»، «حرام»، «حرام»، و «حریم» همگی با هم قرابت معنایی دارند و از ریشه «حرم» مشتق شده‌اند. برخی حریم از «حرمت» به معنای (منع) دانسته‌اند، «حریم را به این دلیل حریم نامیده‌اند که منع صاحبش از تصرف در آن با تصرف دیگران در آن بی اجازهٔ مالک حرام است».(ابن منظور)[۴] «اصل معنای تحریم منع است» (طریحی). از مجموع کلمات اهل لغت، حریم، در دو معنا و مفهوم ۱) حریم به معنای آنچه نباید هتک شود(نبایدها)؛ ۲) حریم به معنای آنچه مورد حمایت است(بایدها)، تعریف می‌شود. حریم در روایات، احادیث و فقه، برای تنظیم مطلوب روابط اجتماعی و پیشگیری از نقض حریمها و تبعات ناشی از آن، قواعد(بایدها و نبایدها) را وضع کرده است.[۵]

حریم در روایات و احادیث

اسلام جهت حفظ کرامت انسان و رعایت حریمش، حقوق ویژه‌ای وضع نموده که در مسئله «اذن» و آثار آن به عنوان یک ضرورت مهم در محرمیت دیده می‌شود. در عصر پیامبر اکرم(ص) در میان اعراب اجازه گرفتن نه تنها متداول نبوده بلکه آن را اهانت به خود قلمداد می‌کردند و در شهرها، درب خانه‌ها باز بوده، لذا بدون اطلاع قبلی وارد خانه‌های یکدیگر می‌شدند، آیات الهی ذکرشده از آن‌ها می‌خواهد تا برای حفظ حریم خانواده دیگران بدون اجازه به این حریم وارد نشوند. در بسیاری از روایات، پیامبر اکرم(ص) تجسس در امور دیگران را امری مذموم دانسته است: «اجازه برای ورود به منزل، باید سه بار گرفته شود و اگر اجازه داده شود، سپس وارد شوید، در غیر این صورت بازگردید».[۶] امام باقر(ع) می‌فرماید: هرگاه یکی از شما به خانه برادرش وارد شد، هرجا صاحب خانه گفت ، همانجا بنشینید؛ زیرا صاحب خانه به وضع اتاق خود از میهمان آشناتراست، حضرت امام صادق (ع): «از سعادت مؤمن داشتن خانه‌ای است که اسرار مخفی زندگی او را از دید بیگانگان بپوشاند». پیامبر گرامی: «اگر کسی به دنبال کسب اطلاع از منزل مومنی باشد، چشمانش برای آن مومن مباح است و کسی که بدون اذن صاحب خانه‌ای به آن وارد شود، خونش مباح است. هر مومنی حریم خصوصی دارد و حریم خصوصی او عند الله محترم است و شکستن این حریم باتجسس و تفحص، بزرگترین گناه و معصیت محسوب می‌شود و مجازات دارد». بر مبنای آموزه‌های قرآنی و احادیث، مفهوم محرمیت و حریم در اسلام به معنای جداسازی زندگی خصوصی از تعاملات بیرونی و نیز جداسازی زنان و مردان نامحرم است که با هدف تامین امنیت خانواده صورت می‌گیرد.

حریم اسلامی در قرآن

حریم در اسلام در واحد خانواده «اساس ساختار اجتماعی فرهنگی جامعه و نهاد خود پایداری» است که ثبات ایدئولوژیکی و فرهنگی را در سرتاسر جامعه تضمین می‌کند. از دیدگاه‌های متفاوت، اسلام اولویتی خاص برای رعایت حریم درسکونتگاه‌ها به عنوان ضرورتی برای حفظ منزه و پاکی زندگی قائل می‌شود. حریم خصوصی یک ارزش کلیدی و اخلاقی است که زیربنای توجه به شأن و منزلت انسانی است. حریم خصوصی به حریم بصری، حرکتی، شنیداری بویایی قابل ارزیابی است (Nayyeri Fallah et al., 2014). یکی از مهم‌ترین آموزه‌های اسلامی، حمایت از حریم خصوصی افراد و عدم مداخله در امور خصوصی دیگران است. اسلام برای حیثیت، کرامت، شخصیت انسان و حفظ اسرار مردم ، ممنوعیت ورود به منزل و خلوت اشخاص و منع تجسس در امور دیگران، جایگاه قائل است. الگ گرابار[۷] اشاره می‌کند، «بیت واژه‌ای عام برای خانه است که در آیات مختلف قرآن به معنای حریمی خصوصی به شمار می‌رود (آل عمران: ۴۹ [۸]، نساء[۹]۱۰۰، نور ۲۷-۲۹)[۱۰]. این واژه درباره منازل همسران پیامبر به کار رفته (احزاب . ۳۳-۳۴)[۱۱] که حفظ حرمتشان لازم است. در قرآن، واژه‌های «حرم»،

«حریم » و «حرام»، در محدوده زمان و مکان، با «شهر حرام»، «خانه حرام»، «ماه حرام» و ...، آمده است. شعائر حرام یا مجموعه ارزش‌های مقدس وحدود خداوند و آنچه تحت عنوان «حرمات با حقوق الهی» که احترام آن‌ها بر انسان مسلمان واجب است نیز از جمله حریم‌های تعیین شده در قرآن هستند. قرآن کریم الگوهای متفاوت رفتاری را در رابطه با رعایت حریم دیگران، نظیر شیوه‌ی اعلان حضور برای ساکنان خانه و دیگران تشریح می‌نماید(جدول ۱). توجه به حرکت کالبدی، منجر به امنیت ساختاری و حرکت معنایی، منجر به امنیت روانی در برقراری ارتباطات انسان می‌شود. امنیت ساختاری، اشاره به نحوه ساخت، بلوک‌بندی، اشاره به دو طیف درون و بیرون، چیدمان فضا و عملکرد دارد. تفکیک بین بیرون، درون و انحراف دید در ورودی برای ایجاد مفهوم محرمیت می‌باشد. دست یابی به سلسله مراتب مورد نیاز، پاسخگوی امنیت، محرمیت، آرامش و خلوت می‌باشد (حکمت سلسله مراتب). امنیت روانی، اشاره به برقراری ارتباط باخود و دیگران دارد که در ذیل حریم‌سازی در بعد معنایی، حرکت ذهنی و درونی میان انسان‌ها را بروز می‌دهد. از خصوصیات توجه به حریم در خانه‌سازی اسلامی، ورودی خانه‌ها رو به داخل باز می‌شوند؛ برخلاف خانه‌های غیر اسلامی و عربی؛ که ورودی آن‌ها از داخل رو به خارج قرار دارند. این امر حاکی از آن است که خانه مملکت فرد به شمار می‌رود و در آن جاست که خصوصیت حرمت و اسرار محفوظ می‌ماند(Memarian et al., 2010) (شکل ۲).

Table 1. Indicates the do's and don'ts of privacy in the home based on verses

Security dimension	Privacy strategy in the body	Effective privacy considerations in design	Chapter and verse
Structural	attention to home privacy	How to get permission to enter and how to enter the house	Noor 27, 28, 31, 37, 61-Cells 12-Women23-Nahl 80
Structural	attention to home privacy	Privacy	Al-Imran 49, Yusuf 23, Nisa 100
Psychological	Interior design solution	Behavioral and speech etiquette of homeowners and privacy	Asra'23-24
Psychological	Understand the rules and principles of space	Home entry etiquette for parents and others	Noor 29, 58, 59, 60, 61

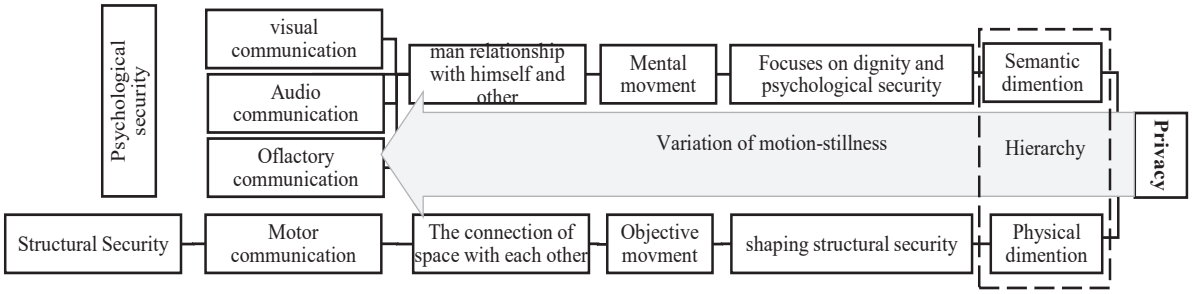

Fig.2. Conceptualmodel of privacy in different types of movement

مسکن در فرهنگ اسلامی

مسکن مسلمان براساس نیازهایش دارای دو بعد است:۱- نیازهای معنوی(بعد معنایی)،۲- نیازهای مادی(بعد کالبدی)؛ طبق احادیث مسکن اسلامی، پاسخگوی نیازهای اساسی مادی و معنوی است (شکل ۳). خانه جدای از شکل و ظاهر آن، باید انسان را به ذکر خداوند سوق بدهد(اعراف، آیه ۷۴). به عنوان مثال مسکن سنتی همواره براساس عقاید مذهبی ساکنین آن خلق می شده است؛ معمار مسلمان تا حد امکان به اصول، قواعد و روش‌های احداث خانه در آیات و احادیث توجه می نمود و لذا اثری که خلق می کرد بر مبنای آن الگوها شکل می‌گرفت (Okhovat, 2011: 67) (جدول ۲). موارد اشاره شده به سکون در خانه؛ برای تامین امنیت و آرامش برای ساکنین مورد توجه است. در مقابل سکون، حرکت‌های درونی خانه، اشاره به ویژگی‌های ارتباطی و تامین نیازهای انسانی از جمله نیاز حریم در خانه دارد. این نیاز به حریم با توجه محل سکونت انسان، بازتابی از این اندیشه خواهد بود(Pourmand & Rikhtehgaran, 2006: 49). وجه مختلف حریم در اجزای خانه که معرف محیط مطلوب با آن است؛ بر مبنای مبانی و روایات اسلامی، بررسی شد و شاخصه‌های مرتبط از معماران اسلامی آشنا به مبادی اسلامی و معاصر مورد پرسش قرار گرفت(جدول ۳). فرهنگ تفکیک فضاها در اسلام به منظور جداسازی زنان از مردان و ضوابطی که در اصول اسلامی بیان شده است، لزوم رعایت حدود ارتباطی در اجزای مسکن، راه‌گشای معماران و طراحان در حد تناسبات حریم مورد انتظار افراد در هر جز مسکن است.

شمایل خانه براساس تحلیل محتوا از متون و احکام اسلامی

داشتن حریم، ایجاد مرز می‌کند و تمام شئون زندگی و روابط اجتماعی و به تبع آن در معماری تاثیرگذار است، حجابی ایجاد می‌کند، مانع از تجاوز دیگران می‌شود. رعایت حریم در خانه، حافظ خلوت افراد است، تعادل میان برون و درون ایجاد می‌گردد و شادی و آرامش ساکنان را فراهم

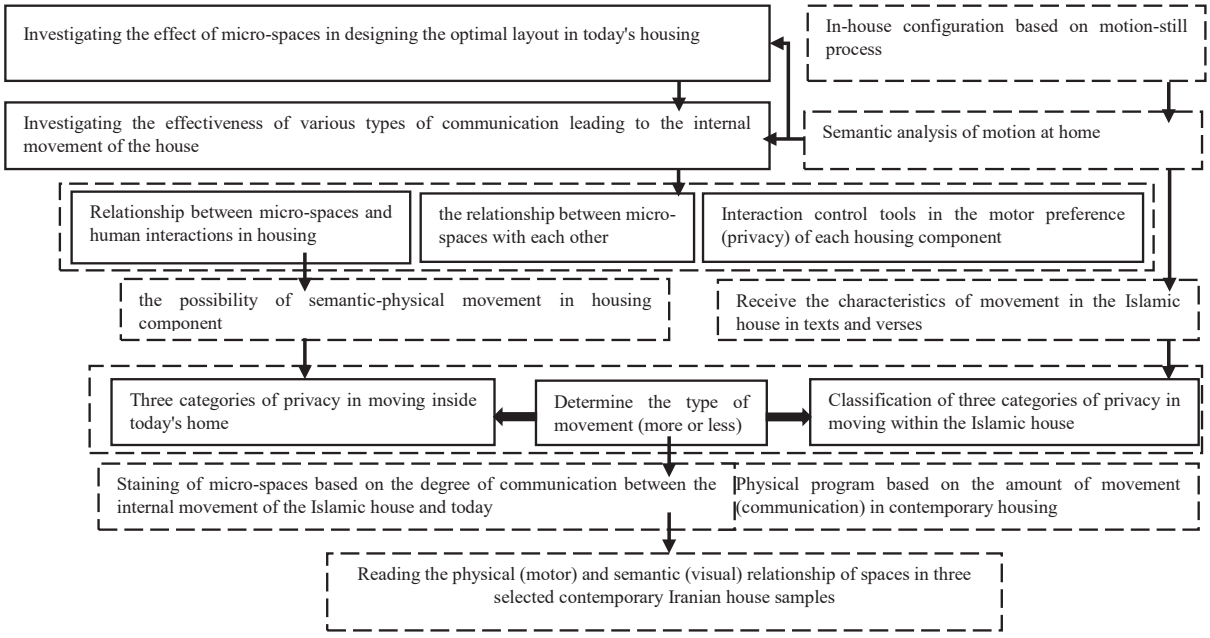

Fig.3. Diagram of the relationship between semantic-physical (mental-objective) movement and spatial diversity in housing components

Table 2. Classification of basic affairs in desirable Islamic housing leading to movement and stillness inside the house

Islamic housing	Basics pointing to the dimension of stillness in the home	Environmental solution
Facilitator of worship	Assisting man in the duty of servitude and worship	Helping to create special spatial qualities of "face and structure" of human beings (Aliabadi, 2005, pp. 10-12)
Family Intimacy Center	The house is the sanctuary of the family and the realm of the man and the woman is the party in that realm. The Islamic house is completely closed to the outside world, only the top of it is open to the sky.	The inner courtyard is surrounded on four sides or the garden is surrounded by a spring. (Burkhart, 1997, p. 189)
A picture of the world and the universe	The house is considered a symbol of the self (human being) and the manifestation of the cultural traditions of that society.	His place of residence will be a reflection of this idea. (Pourmand and Rikhtegaran, 2006, p. 49)

Table 3. Aspects of privacy in Islamic principles

(Mortada (2003);Abdul-Rahim (2008);Omer (2011) ; Rapoport,1969;Mortada,2003;Abdul-Rahim,2008;Lim,1987; Nasir, & Wan The,1997;2007) Fahey,1995;Altman & Chemers,1980)

The content of privacy in Islam	Privacy feature
Separation between men and women	Separation of entrances, hierarchies in terms of gender and direction of spaces to ensure and create visual privacy for family members and women
Separation between territorie(private -public)	Defining boundaries between people, environment, and enclosed space for aliens showing a different pattern of behavior between friends and family
Cover (female)	Caring for and controlling behavior between men and women - creating security and tranquility where the private sector should be hidden (according to Quranic verses)
Architectural elements in connection with the creation of privacy	Creating security for family members and women - Entrance doors, walls, windows, openings, guards and curtains to prevent visual contact with the private place of women - Prophet: Covering the interior of the house with curtains and doors - According to the Qur'an, to protect family members and women Areas should be covered from the point of view of non-mahrams

می‌آورد(Okhovat, 2011). دو نوع دسته‌بندی فضا در خانه‌ها وجود دارد، فضای عمومی، اشاره به فضایی که در برگیرنده خانه است و فضای خصوصی، فضاهایی با فردیت بیشتر(اتاق‌ها و فضای خدماتی) است. بر طبق روایات، تمام کارکردهای اصلی که خانه مطلوب اسلامی باید در برآورده شدن آن به ساکنین و مهمان، کمک کند، باید مکانی باشد تا بتواند شرایط به پا داشتن نماز، غسل، رفع حاجت، وضو و پذیرایی از مهمان را داشته باشد، سایر امور در درجه دوم این اهمیت است(جدول ۴). در جدول ۵، پیشینه موضوع و مطالعات مرتبط آورده شده است. در تحقیقات انجام شده با موضوع ارتباط، معرف شیوه جدیدی از حرکت در دو بخش فرهنگ‌پژوهی و حرکت و سکون در معماری ایرانی- اسلامی و توجه به اثر آن بر معماری معاصر قابل توجه است. فرهنگ تغییر یافته و جاری میان افراد با گذر زمان در کالبد معماری به شکل

متفاوتی بروز یافته است؛ این امر حرکت و سکون و توجه به ارتباطات میان افراد را تحت اثر قرار داده است. حرکت- سکون در فضایی مانند خانه در دو بعد کالبدی و معنایی، حریم فضایی[۱۶] را تعریف می‌کنند. مقاله حاضر، اهمیت این حوزه را در تعیین رابطه‌ای انسانی(معنایی) که بر رابطه‌ای حرکتی(کالبدی) در نمونه‌های معاصر اثرگذار است، را بررسی می‌کند. چگونگی رابطه‌های انسانی در چیدمان فضایی خانه معاصر به دلیل تفاوت در شیوه و خاستگاه های افراد تفاوت کرده است. با بررسی خانه مطلوب از دید متون و روایات اسلامی، مدل حریمی(مرزبندی‌های فضایی) برای خانه اسلامی ارائه شده است. تفاوت حریم‌ها در رابطه‌های فضایی دوران معاصر، با ابزار کنترل کننده ارتباطی(حرکتی، دیداری، شنیداری، بویایی) از معماران اسلامی معاصر(آشنا به الگوی حریم خانه اسلامی و مرزهای ارتباطی حریم در خانه معاصر) مورد پرسش قرار گرفت. با رده‌بندی حریم حرکت در خانه‌های معاصر براساس شناخت فرهنگ جاری حرکت در خانه‌های معاصر، مکان‌یابی فضاها در خانه معاصر صورت پذیرفت.

Table 4. Classification of practices in the desired Islamic house based on narrations, adaptation of Islamic verses and narrations

Function	Suggest space	Type of space	Visual	Hearing	Olfactory	Movement
Prayer	bedroom	Private	Decorate with Al-Kursi verse (on the wall) to a height of 8 to 10 cubits	Recitation of the Quran in space	-	Embedded hierarchy to create comfort while performing the divine duty
Wash	Bathroom	Private	Hierarchy to keep the person comfortable	Audible range of water noise and washing-use of ventilation	Eliminate odors caused by bathing	Creating a space between hot and cold space to protect residents from harm
Relief	W.C	Private	Hierarchy of access from the interior of a service due to the need for coverage	Observe the auditory limits (water sound) - Use ventilation	Disposal of unpleasant odors	Protectors and curtains, shutters, etc. to maintain a completely private space for residents due to lack of coverage - Installation of visibility by rotating the space leading to the service space
Ablution	Kitchen	half private	Environmental safety for ablution, for adult women and girls	-	-	Protection and curtains, shutters, etc.: Protecting the private space of the residents due to lack of coverage - Installing the visibility by rotating leading to the service space
Honoring guests	Reception-living room	Public-half private	Respect for guest privacy (sense of security)	Create a secure audio environment for guests	Repel any annoying odor	Creating safe environmental and movement conditions in entering the guest space

Table 5. Background of the subject

Title	Target	Result
Manifestation of the concept of movement in contemporary architecture (Mahdavi Nejad and Naghani, 1390: 21)	Recognition of motion characteristics by combined method and case study	Investigating the existence of movement in both physical and semantic formats in traditional Iranian architecture
The role of movement and stillness components in the development of Iranian Islamic cities in order to create desirable satisfaction in humans (example: bazaar, mosque and house)[13]	Investigating the concepts of motion and stillness in Iranian-Islamic architecture with descriptive-analytical	Provide key components of motion and stillness such as geometry, rhythm, fluidity and spatial continuity and hierarchy
Applied Islamic principles and culture to improve the quality of life in Islamic cities[14]	Expressing the importance and role of residential areas in showing human culture in a descriptive-analytical method	Proposing strategies tailored to the geographical and cultural conditions for the design of today's urban housing
Efficient space architecture of traditional Iranian houses in response to human needs on physical and spiritual levels (Boroujerdi House and Zinat al-Muluk)[15]	Investigating the efficiency and knowledge of the architecture of these houses and their impact on the behavior of their users by analytical-deductive method	Factors affecting the behavior and satisfaction of users are classified according to the physical, biological and spiritual needs of human beings and its application in life
House design in traditional urban context Case study: Design in traditional Qom context (Akrami and Zare, 2013: 55)	Attention to original traditional architecture and revival of historical architecture by descriptive-analytical method	Provide design criteria for architecture and life today
A semantic study on the concept of introversion in the Islamic city (Nari Qomi, 2010: 69)	Attention to introversion as the most prominent feature of Iranian-Islamic architecture with a comparative method	By defining introversion, providing a model for the relative topology of Islamic spaces and cities

روش انجام پژوهش

نوع پژوهش حاضر کاربردی است و روش به صورت اسنادی- تحلیلی و پیمایشی است. ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش از روش کتابخانه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه برای دستیابی به شاخصه‌های فرهنگی حرکت و ارتباط انسان- محیط و میزان اثر شاخصه‌های ارتباطی در تعریف حریم اجزای مسکن اسلامی، از روش میدانی استفاده شد. جهت شناسایی نیازهای روانی و انسانی که در خانه(توصیه شده در اسلام) درصدد ایجاد شرایطی برای برقرای ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر، نحوه ارتباط والدین با هم، با فرزندان، ارتباط خانواده با مهمان، با همسایگان، امور مانند انجام کارهای روزانه و...، است. با توجه به آیات و احکام، در قالب کلی اصول انواع ارتباطات موجود در مسکن اسلامی به منظور برقراری محیط حریم‌مند برای افراد ساکن در خانه به صورت مختصر بیان شد. انواع ارتباطات موجود در مسکن اسلامی، محتوای تعاملات، شیوه کنترل تعاملات، انواع ارتباطات اجزای مسکن با یکدیگر که در فرهنگ جاری افراد در مسکن ایرانی، متفاوت تعریف می‌شود، در پرسشنامه در هر جز مسکن بررسی شد. پاسخ‌دهندگان با توجه فرمول کوکران، از میان ۷۸ معماران اسلامی به عنوان آگاه به متون اسلامی و معماری معاصر اسلامی در ایران داشتند؛ به منظور فرهنگ‌پژوهی از رفتار حریمی مطلوب در بین افراد ساکن در خانه‌های ایرانی همراه با فرهنگ اسلامی انتخاب شده است. پرسش از جامعه هدف، به چهار دسته سوال کلی تقسیم می‌شود:

۱. میزان تاثیرپذیری و تاثیرگذاری هر جز مسکن از محیط اطراف به منظور شناسایی میزان برونگرایی و درونگرایی انواع ارتباطات انسانی در هر جز مسکن.
۲. بررسی میزان برقراری انواع ارتباط در هر جز مسکن.
۳. بررسی شیوه کنترل تعاملات با ابزارهای کنترل حرکت، دید، صوت و بو.
۴. حریم در جز مسکن (هر جز مسکن، برای برقراری حریم مطلوب برای افراد چه میزان ارتباطات انسان- محیط نیاز دارد؟).

معماران اسلامی، نظر خود را بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت، ارتباط خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد، اعلام کردند. به منظور تحلیل داده‌ها، ابتدا به منظور بررسی پراکندگی نرمال داده‌ها، با آزمون اسمیرنوف کولموگروف[۱۷]، داده‌ها، تست شدند. به دلیل پراکندگی داده‌ها و حصول معناداری تفاوت ارتباط در بین انسان و اجزای خانه از آزمون ناپارامتریک کروسکال والیس[۱۸] در نرم‌افزار اس‌پی‌اس، مورد آزمایش قرار گرفت. برای راستی آزمایی داده‌های ارتباط به دست آمده از آرای صاحب‌نظران معماری اسلامی، تعداد ۳ نمونه خانه برگزیده معاصر ایران، انتخاب و در این نمونه‌ها حرکت ذهنی که منتج به رعایت حریم دیداری می‌شود؛ با نرم‌افزار دپس مپ، فاکتور ارتباط و همپیوندی اجزای فضا و حرکت عینی که منتج به حریم حرکتی می‌شود؛ با فاکتورهای عمق نسبی و هم پیوندی، مورد بررسی قرار گرفت. در دو نوع حرکت معنایی شناخت چیدمان فضایی مطلوب در فرهنگ اسلامی مورد پذیرش افراد در موقعیت‌های زیستی متفاوت، این امکان را برای معماران ایجاد می‌نماید تا با ارزش حریمی هر جز خانه، چیدمان فضایی مطلوب حریم افراد در خانه معاصر ایرانی پیشنهاد نماید(شکل ۴). آزمون فرضیه‌ها به شرح زیر است:

۱- به نظر می‌رسد بین مؤلفه های موثر در انواع تعاملات انسان- محیط در هر جز عملکردی مسکن و چیدمان فضایی مسکن ارتباط معناداری وجود دارد.

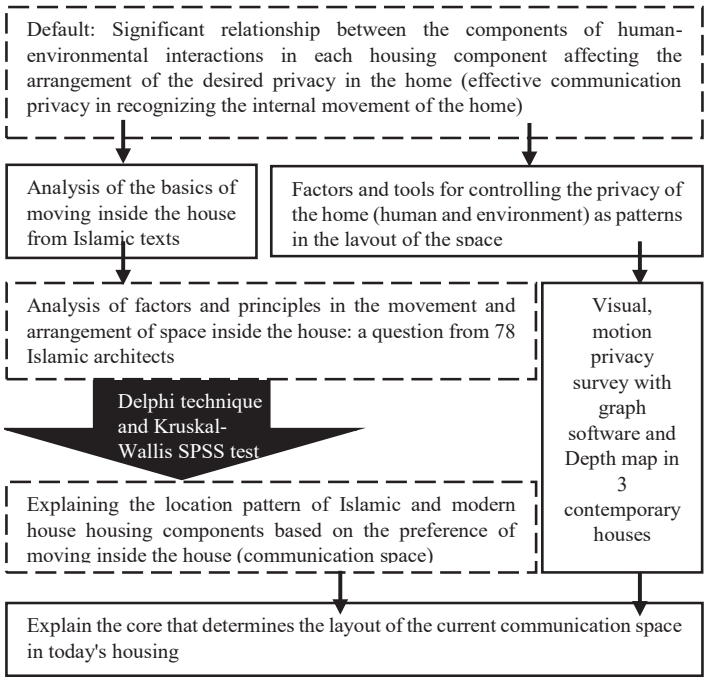

Fig.4. Research Process Diagram

۲- به نظر می‌رسد می‌توان با شناخت تفاوت اندازه مولفه‌های ارتباطی تعریف کننده حریم مورد نیاز افراد در هر یک اجزای مسکن و ارائه راهکاری محیطی در جهت طراحی مؤثر بر شکل‌گیری چیدمان فضایی مطلوب حریم افراد کمک نمود.

سنجش پراکندگی نرمال داده‌ها در پرسشنامه

در آزمون، مجموع از ۰/۰۵ کوچکتر است پس داده‌ها نرمال پراکنده نشده است. به منظور تحلیل داده‌ها امکان استفاده از آزمون‌های پارامتریک نیست. آزمون کروسکال والیس، معناداری ارتباط در بین فضاها را نشان داده و با مقایسه میانگین هر شاخصه، بیشترین تا کمترین میزان ارتباط در هر جز مسکن قابل سنجش و مقایسه است. جامعه آماری، براساس فرمول کوکران، با حجم نمونه مشخص، ۷۸ پرسشنامه بین معماران اسلامی فارغ التحصیل از سه دانشگاه معماری در ایران، که معمار آگاه به مبانی اسلامی را آموزش داده است، تعیین شد.

Table 6. Normality of types of interactions and tools for interaction control with Kolmogorov-Smirnov test

Statistical Society	**78**
Total data normality	0.024

بررسی پایایی و روایی

پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ سنجیده شد. چنانچه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷ یا بیشتر باشد، پرسشنامه از پایایی مطلوبی برخوردار است که در این پژوهش برابر ۰/۷۹۶ بوده که نشان از همسانی درونی و پایایی مناسب است و بدین ترتیب از همبستگی درونی پرسش‌ها اطمینان، حاصل شد.

Table 7. Determining the reliability of the questionnaire

Cronbach's alpha	Cronbach's alpha based on standardized items	Number of items
0.796	0.8	13

جهت بررسی روایی پرسشنامه، از روش تحلیل عاملی استفاده شده است. چنانچه مقدار این آماره بیش از ۰/۷ باشد همبستگی‌های موجود برای تحلیل عامل بسیار مناسب است. براساس یافته‌های حاصل از تحلیل عاملی، مقدار KMO [۱۹] در این پژوهش برابر است با ۰/۷۴۶ که نشان می‌دهد تعداد نمونه برای تحلیل عاملی مناسب می‌باشد. مقدار بارتلت ۹۸۶/۳۳۴ بوده است با ۵۵ درجه آزادی، حاکی از مناسب بودن همبستگی متغیرهای وارد شده برای تحلیل عاملی می‌باشد.

Table 8. Bartlett and KMO test results

Statistical index	the amount of
KMO	0.746
Bartlett spherical test	986.334
Degrees of freedom	55
The significance level	0.000

یافته ها

بررسی میزان میانگین تاثیرپذیری-گذاری هر جز مسکن بر چیدمان سایر فضاها (با آزمون کروسکال والیس)

با برآورد میزان حریم ارتباطی مطلوب افرادر در دوره معاصر و اثرگذار هر جز مسکن بر سایر اجزا، حرکت درونی خانه می‌شود. میزان و شکل حرکت درون خانه در طراحی مکان‌یابی ریزفضاها نقش مهمی دارد.

تاثیرگذاری: سرویس بهداشتی، حیاط و آشپزخانه، تاثیرگذاری زیادی نسبت به سایر فضاها در چیدمان حریم کالبد مسکن دارند، به نحوی که با قرار گرفتن سایر فضای در ارتباط با فضاهای تاثیرگذار می‌توان ارتباط حریمی مطلوبتری را برای ساکنین ایجاد نمود. به نحوی می‌توان تعبیر نمود که فضاهای تاثیرگذار، حلقه‌های خدماتی هستند که دسترسی این اجزا، برای برقراری ارتباط مطلوب محیط، حائز اهمیت است(شکل ۵).

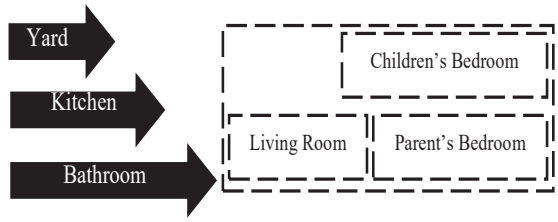

Fig.5. Effective components of housing in the layout of the privacy of other housing components

تاثیرپذیری: در حوزه خصوصی، فضاهای خواب، به دلیل اهمیت در داشتن ارتباط محدود با سایر فضاها، در صورت عدم رعایت دقت در ارتباط، حریم افراد در این جز مسکن، صدمه می‌بینند. در حوزه نیمه خصوصی و عمومی، ارتباطات افراد با برنامه و مدیریت ساکنین انجام می‌شود؛ به نحوی نشان‌دهنده، کنترل روابط و حرکت در این اجزا است(شکل ۶).

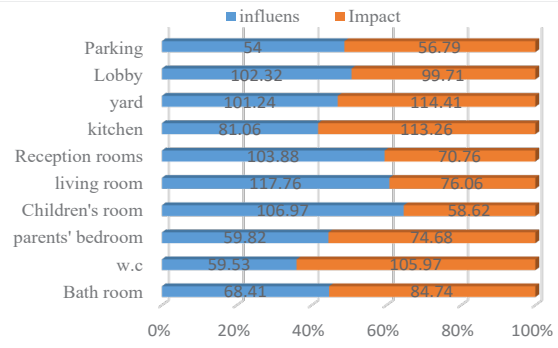

Fig.6. Impact-Layout Diagram of Housing Components in the Location Design of Home Micro spaces

تفاوت انواع تعاملات در فرهنگ جاری افراد ساکن در هر جز مسکن معاصر ایرانی با آزمون کروسکال والیس

انواع تعاملات انسانی در محدوده خانه وجود دارد؛ تنوع این ارتباطات، مدل حریم فضاها و الگوی چیدمان حرکت در خانه را بیان می‌کند. حیاط و نشیمن با ارزشی یکسان، خواب والدین و آشپزخانه در یک حدود فضایی، پذیرایی و خواب والدین با

حساسیت‌های متفاوت در برقراری ارتباط با محیط و انسان در یک حدود فضایی است، بدین معنا که فضاها با حدود فضایی که تعریف شده‌اند؛ حرکت و سکون(ارتباط انسان و محیط) را با میزان ارتباط‌هایی که با محیط ترجیح دارند، نشان می‌دهند(شکل ۷).

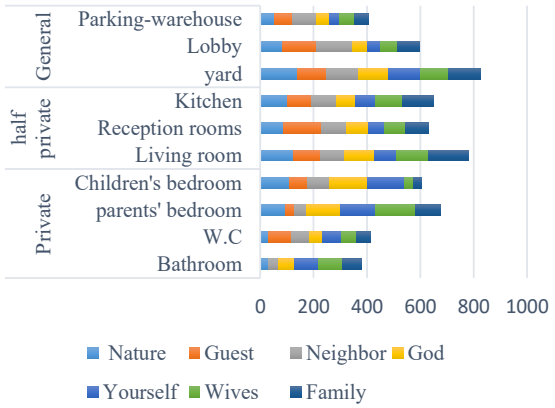

Fig.7. Diagram of the types of interactions in the current culture of people living in each component of contemporary Iranian housing

میانگین ارتباط موجود در فرهنگ جاری افراد ساکن در هر جز مسکن معاصر با آزمون کروسکال والیس

در خانه امروزی، دستشویی، حمام و پارکینگ با کمترین ارتباط با دیگر فضاها است. در مکان‌یابی، ترجیح این است که فضاها با ارتباط کم(بیشترین حریم فضایی نسبت به سایر فضاها) در محدوده استفاده ساکنین است و ایجاد دسترسی برای اعضای ساکن ضروری است. لابی، آشپزخانه، پذیرایی، خواب‌ها، در دسته ترجیح حریم و برقرار ارتباط میانه قرار دارند. در الگوی حریم و مبانی خانه مطلوب اسلامی، خواب والدین در حریم خیلی زیاد و با کمترین ارتباط با سایر اجزای مسکن قرار داشت. حیاط و نشیمن در ترجیح حریم کم و ارتباط زیاد با سایر اجزا است، با این تفاوت که در الگوی خانه مطلوب اسلامی، نشیمن در رده حریم میانه قرار داشت(شکل ۸).

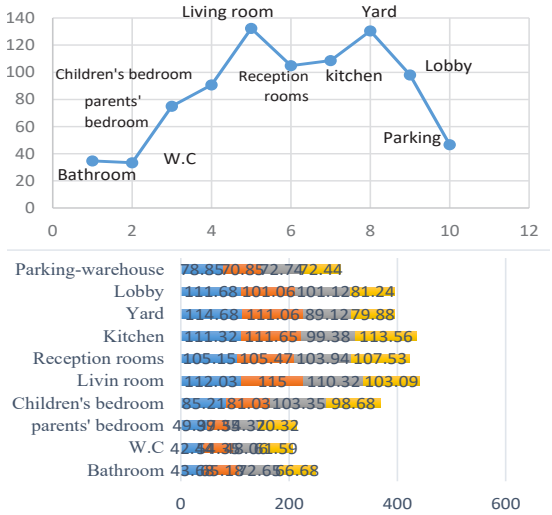

Fig.8. From above in order: showing the preference of communication in each component of contemporary Iranian housing - a study of the ratio of control tools shaping in motion

ابزارهای کنترل تعاملات، در فرهنگ جاری افراد در هر جز مسکن معاصر با آزمون کروسکال والیس

حریم در فرهنگ حرکت در خانه امروزی، به گونه‌ای است که سرویس‌ها و خواب والدین را با کمترین ارتباط در ابزار حرکتی تا پویایی به معنی ترجیح حریمی زیاد است. ترجیح حریمی میانه در فضای حیاط، لابی، خواب فرزندان و فضای خدماتی و ترجیح حریمی کم و ارتباط بیشتر برای آشپزخانه، پذیرایی و نشیمن است(شکل ۹).

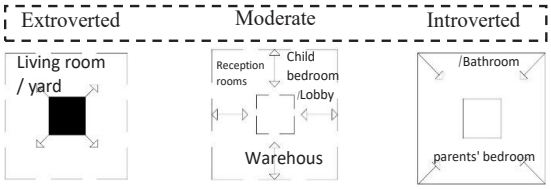

Fig.9. Pattern showing the tendency of housing components to move through introverted to extroverted jurisprudence

بررسی ارتباطات موثر سایر اجزای مسکن بر شکل‌گیری حریم فضایی

ارتباط هر جز مسکن با ارتباطات انسان-محیط موجود در مسکن معاصر ایرانی، که توسط آزمون کروسکال والیس بر مبنا لزوم ارتباط زیاد تا کم(حریم) در جز مسکن؛ میزان اثر ریزفضاها در برقراری ارتباط با سایر اجزا مقایسه شد. بر طبق یافته‌های حاصله از گراف‌های ارتباط، فضای نشیمن و حیاط، جز فضاهای با حرکت و تردد زیاد، فضای برونگرای مسکن معاصر و فضای حمام، سرویس بهداشتی و خواب والدین، در دسته فضاهای کم‌حرکت و درونگرا قرار گرفته‌اند؛ در الگوی حرکت به منظور تعیین مکان‌یابی ریزفضا با حساسیت به مرزهای حریم، مبنا قرار گرفت(شکل ۱۰ و جدول ۹). الگوها در رده‌های حریمی، براساس تحلیل داده‌ها از پرسشنامه، براساس الویت‌دهی به فضاها در هر ارتباط انسانی و ابزارهای کنترلی حرکت درون خانه، استخراج شد. در ادامه براساس ترجیح ارتباطی که هر ریزفضا با سایر فضاها دارد، بر طبق الگوهای ارتباطی به دست آمده، دیاگرام‌های ارتباطی (برنامه فیزیکی مطلوب خانه‌های معاصر) از اجزای مسکن ترسیم شد(شکل ۱۱ و ۱۲).

ارائه الگوهای چیدمان حریم با تحلیل شاخصه‌های حرکت در خانه

به منظور حصول جانمایی متناسب با میزان حریم موجود در مسکن معاصر، براساس برنامه فیزیکی و لکه‌های فضایی حاصل شده از ترجیح ارتباط هر جز مسکن، هسته تعیین کننده چیدمان حریم خانه امروزی درمقایسه با خانه اسلامی مطابق شکل ۱۱ و ۱۲، به دست آمد. متغیرها و راهکارهای معمارانه، جهت طراحی چیدمان حرکت در فرهنگ جاری خانه امروز، در جدول ۱۰ نشان داده شده است.

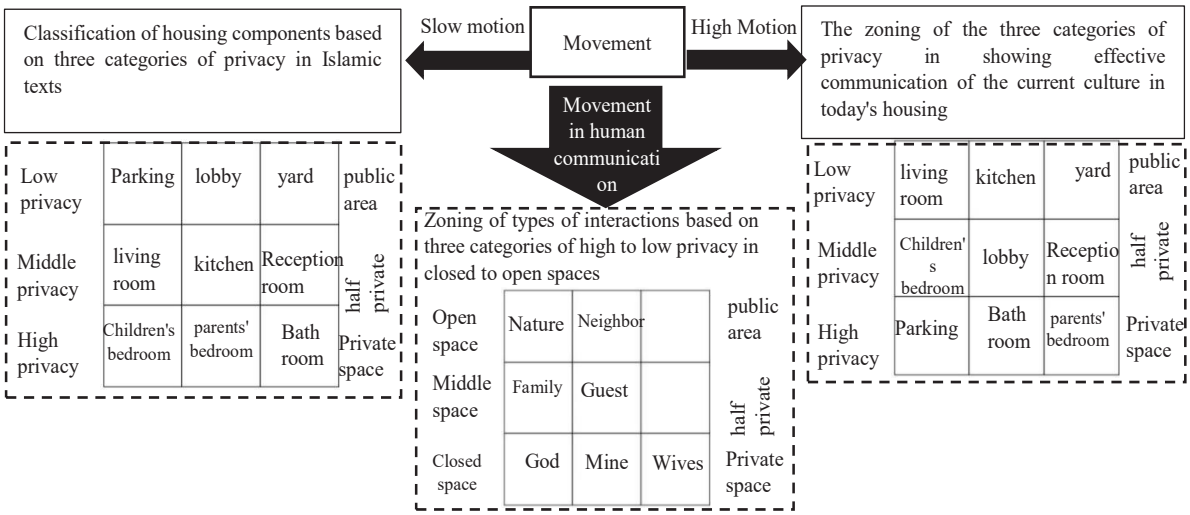

Fig.10. Preference for arranging small spaces in three categories of space according to the types of movement in the Islamic and contemporary house

Table 9. Investigating the relationship between housing components and other spaces in today's housing

Microspheres	parents' bedroom	Child bedroom	living room	Reception rooms	Kitchen	Bathroom	W.C	Lobby	Yard
High Communication	Bathroom	Bathroom Yard	Kitchen Yard	Entrance	Warehouse Parking	Bathroom Bedroom	Entrance	Bathroom	Warehouse Parking
Middle Communication	Other spaces	Bathroom Entrance	Reception Entrance Bedroom	Bathroom Kitchen	Entrance Bedrooms Yard	-	-	Warehouse Parking	Bedrooms
Low Communication	Entrance	-	Bathroom	Yard Bed room	-	Entrance	Yard	-	

خوانش چیدمان حریم حرکتی و بصری در نمونه خانه برگزیده معاصر ایران

براساس الگوی پایه چیدمان حریم به دست آمده از آرا صاحبنظران معماری اسلامی که تجربه زیست در خانه‌های معاصر را دارند و آگاه به فرهنگ و نیازهای حریم معاصر و اسلامی هستند، ارائه شد. در این الگو که منجر به چیدمان ساختاری و روانی حرکت درون خانه می‌شود، برای شناخت چیدمان حریم موجود در خانه‌ها، انواع حرکت- سکون در مصداق‌های معاصر، بررسی شد. دو نوع حرکت، که منجر به ۱- حریم دیداری با گراف بصری در نرم‌افزار دپس مپ؛ ۲- حریم ارتباط فضاها(حرکتی) با گراف توجیهی در نرم‌افزار ای‌گراف مورد دقت قرار گرفت.

تعبیه حریم شنیداری و بویایی در مرتبه‌های بعدی توجه در چیدمان فضاها و نحوه قرارگیری عناصر عملکردی در خانه هستند. با بررسی و توجه به حریم بصری و حرکتی توسط طراحان فضا، حریم شنیداری و بویایی تا حد قابل توجهی حفظ خواهند شد(جدول ۱۱).

الف- گراف بصری با شاخصه‌های ارتباط و هم پیوندی حرکت-سکونی را در ساختار نشان می‌دهد که منجر به حریم سازی و بیان ارتباطات دیداری در فضا می‌شود. سه درجه کم، میانه و زیاد از حرکت درونی در خانه براساس شاخصه ارتباط و هم پیوندی در سه نمونه خانه معاصر دیده می‌شود که تنوعی از چیدمان حریم دیداری را در خانه نشان می‌دهد.

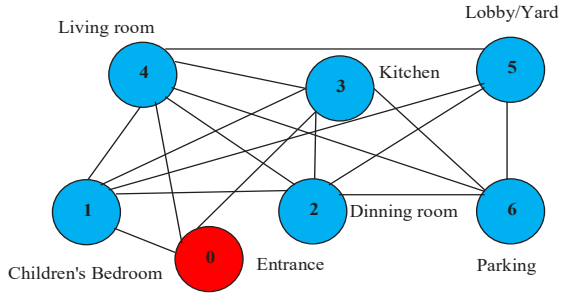

Fig.11. Right to left: Physical program based on the amount of movement (communication) in contemporary housing with A-graph[23] - Determining the relative boundaries and space spots in each part of housing based on the need for communication with the characteristics of effective interactions in the internal movement

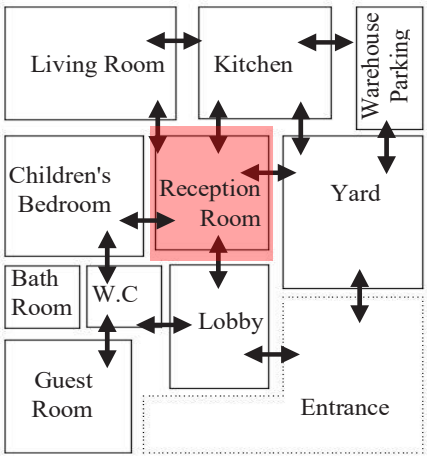

Fig.12. Location of Micro - Spaces in Today's Housing According to the Core Determinant in the Layout of Privacy (Reception) and Movement in the Home

Table 10. Variables and architectural solutions to design the movement arrangement in the current culture of today's home

The dependent variable		Independent variable (general and theoretical solutions)		A solution in designing the location of micro-spaces	Conceptual model for locating microspaces
Objectively	Mental	Objective privacy	Mental privacy		High privacy / Medium / Low privacy
Internal movement of the house (stillness-movement) environmental boundaries	Communications in housing	Arrangement and separation of internal and external boundaries in each housing component	Impressive arrangement of other components	High sensitivity of catering location, sleep of parents and children in order to arrange privacy relative to other components	Living Room Bedroom
			Impressive layout on others	Determining the boundaries of bathrooms, bathrooms, courtyards and kitchens as the primary core (stain) in layout design	Bathroom Yard Kitchen
	Content of interactions	Boundaries of communication (privacy) between residents with others and the environment	With nature	Yard with low privacy, among the most connected to nature and services, with high privacy, nature is allowed to enter in a minimal state.	Bath room / Other space / Yard
			With yourself and God	High privacy (low communication): The parents' bathroom and bedroom are in a private area with high privacy. Communicate with yourself with the utmost care in the services and bedrooms of parents.	Living room / lobby / parking / courtyard / Other space / Bath room/ Parents' bedroom
			With spouses	Most communication between spouses in the sleeping area and least communication, Bathroom and children's bedroom	Lobby / parking / children's bedroom / Other space / Parents' bedroom
			with family	Installing family communication in the living room with the most communication and the least access to Bathroom	Bath room / Parking / Other space / Living room
			With guests	Respect for guests in the reception with the most communication and in the bathroom and parents' bedroom with the least communication	Parents' bedroom Bathroom / Other space / Receptio n rooms
			With a neighbor	Preference for low privacy in the face of the neighbor, communication with the bathroom and parents' bedroom, maximum communication with the lobby	Bath room- Parents' bedroom / Other space / Lobby
	How to control interactions	Communication control tools (privacy relations)	Movement	Most privacy and least communication paths in parents' sleep and bathroom	Parents' bedroom / bathroom / Toilet / Parking / Reception / Children's bedroom / Living room / kitchen / yard / lobby
			Visual	Spaces with less space, with more visual connection alongside other components	Parents' bedroom / bathroom / Children's bedroom / bathroom / Living room / kitchen lobby / living room
			Hearing	Parents' bedroom, bathroom with a lot of privacy - with minimal communication	Parents' bedroom / bathroom / Parking / Bath / Other space
			Olfactory	Spaces with low olfactory privacy and sensitivity	- / Other space / Living room / kitchen / living room / child bedroom

شاخصه هم‌پیوندی در فضای پذیرایی بیشتر از سایر قسمت‌ها در خانه‌ها دیده می‌شود. ارتباط و هم‌پیوندی زیاد و حریم سازی کم، نشان از حرکتی درون خانه است که به عنوان عنصر رابط، سایر فضاها را به هم مربوط می‌کند.

ب- گراف توجیهی با شاخصه‌های عمق نسبی و هم پیوندی، ارتباطات و حرکت بین اجزای فضا را نشان می‌دهد. شاخصه عمق نسبی، فاصله‌گذاری در چیدمان اجزای فضا را نشان می‌دهد که یکی از شاخصه‌های چیدمان حریم ساز در فضا و نمایش چگونگی حرکت درونی فضا(خانه) را نشان می‌دهد. فاکتور عمق نسبی، به عنوان یک داده میانه، در نظر گرفته شده است(عمق هر فضا برابر است با تعداد فضاهایی که باید از مبدا طی کرد تا به آن فضا رسید). هم‌پیوندی و افتراق فضا با مرتبه نسبی دارای رابطه معکوس می‌باشد. هر چه این مقدار کم‌تر باشد، گره مورد نظر با دیگر گره‌ها ارتباط نزدیک‌تری داشته و به عبارت دیگر در دسترس‌تر است و هر چه افتراق فضاها بیشتر باشد، نشان دهنده خصوصی‌تر بودن فضاها خواهد بود(جدول ۱۲).

Table 11. Exponential graph with Deps Map software and explanatory graph with graph software of three examples of selected contemporary houses in Iran

	Selected Contemporary House	Semantic motion reading - visual space		Physical Motion Reading - Motor Privacy	
		Visual graph		Justification graph	Ground plan
		Visual communication	Visual integration		
1	House No. 7	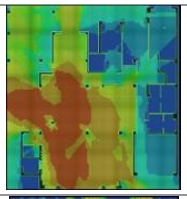	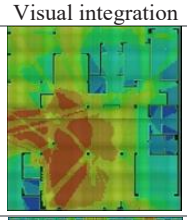	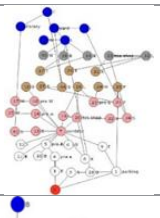	
2	Zanjan House	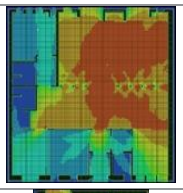	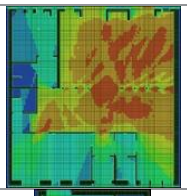	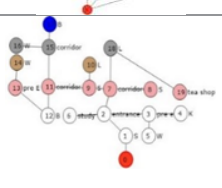	
3	IlkhanehHouse		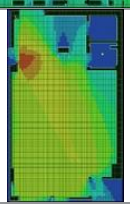	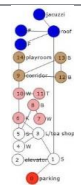	
	Guidance	Red indicates a high correlation	Red, a lot of integration	Zero space of origin	Number of spaces
		Blue, low correlation	Blue, low integration	Space with the greatest depth	The connection between two spaces

Table 12. Privacy data extracted from graph justification with graph software in three selected contemporary house samples

	Contemporary House	Spaces	Relative depth	Integration
1	House No. 7	Private	5	6.28
		half private	4.18	5.78
		General	3.48	7.16
2	Zanjan House	Private	4	2.16
		half private	3.41	2.58
		General	2.75	3.41
3	Ilkhaneh House	Private	3.16	2.83
		half private	3	4.50
		General	2.91	3.33

در نمونه خانه‌های بررسی شده، فاصله‌گذاری در چیدمان فضاهای خصوصی بیشتر و هم‌پیوندی کمتر از سایر فضاها است. فاصله و هم‌پیوندی دو فاکتور معرف چیدمان حریم در خانه است که تبع آن، حرکت درونی خانه را با توجهات ساخت در کالبد میسر می‌کند. فضاهای تاثیر پذیر از دیگر فضاها در طراحی چیدمان (خواب‌ها و سرویس‌ها)، حریم‌سازی زیاد و حرکت دورنی کم و فضاهای تاثیرگذار (نیمه خصوصی و عمومی) حریم‌سازی کم و حرکت درونی زیاد است. در الگوی پایه چیدمان فضاها، پذیرایی به عنوان فاکتور واسط فضای خصوصی و عمومی، جز فضاهای تاثیرپذیر شناخته شد. در نمونه خانه‌ها، پذیرایی در دسته فضای عمومی با حریم‌سازی کم و حرکت درونی زیاد، در میان فضای خصوصی و عمومی به هسته شکل دهنده چیدمان قرار می‌گیرد. در خانه‌های ایرانی، فضاهایی در حدفاصل فضاهای باز و بسته، فضایی با عنوان سرپوشیده قرار دارد. فضای سرپوشیده، فضایی است که حضورشان ارتباط تازه‌ای را با طبیعت، نور و اقلیم باعث شده و امکانات متفاوتی را برای فعالیت‌های اهل خانه و معاشرت‌های آنان فراهم آورده است. کوچک‌ترین نوع فضاهای سرپوشیده که تحت عنوان ایوانچه یا طاق‌نما، عموماً در اطراف حیاط شکل می‌گیرند و حیاط هسته تعیین کننده چیدمان حریم در خانه ایرانی تعریف می‌شود. لزوم رعایت حریم در خانه براساس متون اسلامی، دو هسته درون و بیرون را ملزم به قلمروسازی در چیدمان ساختاری خانه می‌کند که در پی آن حرکتی در درون فضاها ایجاد می‌شود. در خانه معاصر، پذیرایی به عنوان عنصر رابط، در طراحی چیدمان اجزا فضا، مشخص شده است(جدول ۱۳).

نتیجه‌گیری

مطابق با طراحی چیدمان حریم در فضا بر مبنای متون اسلامی، درخانه با ۴ نوع حریم دیداری، حرکتی، شنیداری و بویایی که دو دسته فضای درون و بیرون را ملزم به رعایت باید و نبایدها ساختاری می‌کند،مواجه هستیم. در طراحی چیدمان حریم، پذیرایی و خواب‌ها جز فضاهای تاثیرپذیر از سایر اجزا مسکن بودند. اندازه ارتباط اجزای مسکن برای برقراری ارتباطی که منجر به حرکت درونی خانه است؛ حیاط، نشیمن و آشپزخانه جز فضاها با تمایل ارتباط زیاد(فضای برونگرا) و سرویس‌ها و خواب والدین با کمترین ترجیح ارتباط انسان و محیط(فضای درونگرا) شناخته شد. سه رده حریم برای اجزا در مسکن امروز و اسلامی ارائه شد. با مشخص شدن تمایل ارتباط هر جز مسکن در خانه امروزی، برنامه فیزیکی مطلوب چیدمان حریم، منجر به جانمایی ریزفضاها در خانه امروزی شد. در الگوی پایه از چیدمان حریم در خانه براساس آرا نظر معماران اسلامی، دو هسته درون(فضای خصوصی) و بیرون(فضای عمومی) و پذیرایی به عنوان هسته رابط فضاها و در

Table 13. Comparison of the main cores of the pattern of privacy layout, representing the inner movement of the Islamic house-modern

Type of house	The determining determinant	Privacy layout pattern based on motion analysis
The core that determines the layout of privacy in the Islamic house	Family privacy (private)	
The core that determines the layout of privacy in today's home	Reception (interface element between outside and inside)	
The core that determines the layout of privacy in a traditional (Iranian) house	Yard (interface element between inside and outside)	

الگـوی معاصـر هسـته اصلـی الگـوی چیدمـان حریـم، فضـای پذیرایـی اسـت کـه سـایر عملکردهـا بـا تعییـن فاصله(عمـق) و نـوع هـم جواری(همپیونـدی) بـا انـواع عناصـر کالبدی(طبقه،دیوار،پـرده...) در ارتبـاط بـا هسـته اصلـی جای‌گـذاری می‌شـوند. چیدمـان حریـم از زیـاد تـا کـم براسـاس انـواع ارتباطـات موجـود و ابـزار کنترلـی در خانـه امـروزی ارائـه شـد کـه در نهایـت منجـر بـه طراحـی مکان‌یابـی حریـم ریزفضاهـا در خانـه امـروزی شـد.

پی نوشت

۱. اللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَناً وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعامِ بُيُوتاً تَسْتَخِفُّونَها يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَ يَوْمَ إِقامَتِكُمْ وَ مِنْ أَصْوافِها وَ أَوْبارِها وَ أَشْعارِها أَثاثاً وَ مَتاعاً إِلى حِينٍ

۲. اذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفاءَ مِنْ بَعْدِ عادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِها قُصُوراً وَتَنْحِتُونَ الْجِبالَ بُيُوتاً / فَاذْكُرُوا آلاءَ اللَّهِ وَلا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

۳. خانه مؤمن به عنوان محل عبادت، امکان سکونت و عبادت را ایجاد می‌کند

۴. (الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية، ج ۷، ص ۱۶۵)

۵. امام صادق ع:(الكافي، ج ۳، ص ۴۸)

۶. امـام صادق(ع)(الكافي، ج۶، ص ۵۲۸)؛ (بحارالانـوار الجامعـة لـدرر أخبـار الأئمـة الأطهـار عليهـم السـلام؛ ج ۷۳، ص ۱۵۱)

۷. (كنزالعمال، ج ۱۵، ص ۳۹۲، حديث ۴۱۵۱۸)

۸. النبـي ص(البحـار الأنـوار الجامعـة لـدرر أخبـار الأئمـة الأطهـار ، ج ۷۳، ص ۱۰۴)- آيـه ۲۷، ۲۸- ۶۱ سـوره نـور- فـي معرفـة الأحـكام، ج۱، ص ۱۳۴۸ مدارک العـروة الوثنـي، ج ۱۴، ص ۳۳)

۹. الصادق عليه السلام (توحيد المفضل، ص۱۳۹)

۱۰. (بحارالأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار ، ج۳: ۷۶)

۱۱. النبـي صلـى الله عليـه و آلـه و سـلم: (الجعفريـات، صـص ۱۶۵)-كافـي، ج ۲، ص۵۰۰) (الجعفريـات، ص۹۸) ؛ »(أحـكام النسـاء، ص ۵۶) ؛ (تهذيـب الأحـكام، ج ۸، ص۱۱۲)

۱۲. امـام صـادق (ع): دعائـم الإسـلام، ج ۲، ص ۵۰۵)-(جواهـر الـكلام فـي شـرح شـرائع الإسـلام، ج ۲۶، ص ۲۴۴)

13. Role of movement and stillness elements in development of Iranian-Islamic cities in order to make optimal satisfaction in human

14. Islamic Principles and Culture Applied to Improve Life Quality in Islamic Cities.

15. Architectural Space Affordance of Iranian Traditional Houses in Response to Levels of Physical and Spiritual Human Need

۱۶. حریـم فضایـی: منظـور تعریـف مرزهایـی در خانـه اسـت کـه منجـر بـه شـکل‌گیری شـاکله اصلـی سـازمان فضایـی خانـه می‌شـود.

17. One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

18. KRUSKAL-Wallis Test

از جملـه آزمون‌هـای ناپارامتـری مشـابه آزمـون آزمـون فریدمـن اسـت کـه در ایـن آمـوزش نـرم افـزار SPSS، متناظـر بـا آزمـون F مـی باشـد، ماننـد آزمـون F تعـداد گروه‌هـا بیـش از دو باشـد، و مقیـاس انـدازه گیـری دسـت کـم، ترتیبـی باشد.

۱۹. شـاخص کفایـت نمونـه Kaiser-Mayer-Olkin یـا بـه اختصـار KMO ویـژه تحلیـل عاملـی اکتشـافی اسـت و نشـان می‌دهـد آیـا داده‌هـا بـرای انجـام محاسـبات تحلیـل عاملـی اکتشـافی کافـی اسـت؟

۲۰. ترجیح حریم زیاد و قرارگیری در فضاها با حرکت و ارتباط کم

۲۱. در تحلیل‌ها، حریم با ارتباط رابطه عکس دارد.

22. AGRAPH

۲۳. در خانه‌هـای ایرانـی، فضاهایـی در حدفاصـل فضاهـای بـاز و بسـته، فضایـی با عنـوان سرپوشـیده قـرار دارد. فضـای سرپوشـیده، فضایـی اسـت کـه حضورشـان ارتبـاط تـازه‌ای را بـا طبیعـت، نـور و اقلیـم باعـث شـده و امکانـات متفاوتـی را بـرای فعالیـت هـای اهـل خانـه و معاشـرت هـای آنـان فراهـم آورده اسـت.. کوچکتریـن نـوع فضاهـای سرپوشـیده کـه تحـت عنـوان ایوانچـه یـا طاق‌نمـا، عمومـاً در اطـراف حیـاط شـکل مـی گیرنـد.

تشکر و قدردانی

موردی توسـط نویسندگان گزارش نشده است.

تعارض منافع

نویسـندگان اعـلام می‌دارنـد کـه در انجـام ایـن پژوهـش هیچ‌گونـه تعـارض منافعـی بـرای ایشـان وجود نداشـته اسـت.

تاییدیه‌های اخلاقی

نویسـندگان متعهـد می‌شـوند کـه کلیهٔ اصـول اخلاقی انتشـار اثر علمی را براسـاس اصول اخلاقـی COPE رعایت کرده‌انـد و در صـورت احـراز هـر یـک از مـوارد تخطـی از اصـول اخلاقـی، حتـی پـس از انتشـار مقالـه، حـق حـذف مقالـه و پیگیـری مـورد را بـه مجلـه می‌دهنـد.

منابع مالی/ حمایت‌ها

موردی توسـط نویسندگان گزارش نشده است.

مشارکت و مسئولیت نویسندگان

نویسـندگان اعـلام می‌دارنـد به‌طـور مسـتقیم در مراحـل انجـام پژوهـش و نـگارش مقالـه مشـارکت فعـال داشـته و بـه طـور برابـر مسـئولیت تمـام محتویـات و مطالـب گفته‌شـده در مقالـه را می‌پذیرنـد.

References

1. Abdul Rahim, Z., & Hashim, A. H. (2012). Behavioral Adaptation of Malay Families and Housing Modification of Terrace Houses in Malaysia. *cE-Bs, Architecture, 1-14.*
2. Afrasiabi, Hussein; Khorrampour, Yasin (2015), Cultural Transcendentalism and its Relationship with Globalism among the Youth of Yazd. Iranian Cultural Research Quarterly, 8 (2), 189-215.
3. Ahmadi Disfani, Yadaleh, and Mohammad Aliabadi. (2011). An exploration of the shape of the traditional city from the perspective of Islamic thought. Bagh-e-Nazar Scientific-Research

Quarterly, 19, 17-30.
4. Aliabadi, Mohammad (2015). Houses of the heart (a discussion of explaining some of the structural principles from the perspective of Islamic thought). Oswa, 1, Tehran.
5. Altman, I., & Chemers, M. M. (1984). *Culture and Environment (basic concepts in environment and brehavior series).* New York: Cambridge University Press.
6. Atapour, verse. (2015), Iranian-Islamic Housing, 17 May, Payame Noorastan University of Guilan, Rasht: 13-1.
7. Burkehat, Titus. (1997). Sacred art, the basics of Islamic Art. Translated by Jalali Sattari, Soroush Publications, Tehran.
8. Ebrahimi, Somayeh; Islami, Seyed Gholamreza (2019). Iranian Architecture and Urban Planning in Transition, 6, 14-3.
9. Elahizadeh, Mohammad Hassan; Sirousi, Raziyeh. (2014). Housing modeling based on Islamic lifestyle. Sabke Zendegi Eslami. 1(1). 35-70.
10. Fahey, T. (1995). Privacy and Family: Conceptual and Empirical Reflections. *Sociology Journal of the British Sociology Association.*24 (4), 687-702.
11. Hashemi Rafsanjani, Akbar. (2005). Quran culture is the key to navigating the topics and concepts of the Holy Quran. Qom Seminary Islamic Propaganda Office Publications.
12. Hemmati, Zahra; Shabbiri, Seyed Mohammad (2015). An Analysis of the Components of Promoting Environmental Culture, Case Study: Citizens of Shiraz. Iranian Cultural Research Quarterly, 8 (4), .215 – 197.
13. Khajeh Nouri, Bijan; Parnian, Leila; Hemmat, Soghari. (2014). Study of the relationship between lifestyle and social identity (Case study: youth of Bandar Abbas). Iranian Cultural Research Quarterly, 7 (1), 94-69.
14. Lim, J. Y. (1987). *The Malay House; Rediscovering Malaysia's Indigenous Shelter System.* Pulau Pinang: Institut Masyarakat.
15. Mahdavi Nezhad, Mohammad Javad., Nagahani, Noshin. (2012). The Impact Of Visual Literacy On Perception Of Beauty In Architectural Buildings. *Armanshahr*, Volume 4(7), 51-61.
16. Memarian, Gholamhosein., Hashemi Tagharaljardi, Majid., Kamalipour, Hessam. (2010). The effect of religious culture on house formation: A comparative comparison of houses in the Muslim, Zoroastrian and Jewish neighborhoods of Kerman. Iran Cultural Research Journal, Vol: 3, Issue: 10. https://civilica.com/doc/541671/
17. Mortada, H. (2003). *Traditional Islamic Principles of Built Environment.* New York: Routledge Curzon.
18. Naghizadeh, Mohammad (2012). A reflection on understanding the basics of Iranian Islamic housing. Monthly Book of Art Monthly, 170, 54- 38.
19. Naghizadeh, Mohammad; Asadzadeh Birjandi, Nasrin. (2013), Compilation of the foundations of contemporary housing based on the Islamic worldview, the second national conference on Islamic architecture and urban planning, 7-6 Azar, Tabriz University of Islamic Art, 19-1.
20. Nahj al-Balaghah, translated by Dashti, Muhammad. (1379). Famous Publisher, Qom.
21. Nasir, A.Fahey, T. (1995). Privacy and Family: Conceptual and Empirical Reflections. *Sociology Journal of the British Sociology Association.*24 (4), 687-702.
22. Nasir, A.H., & Wan-The,W.H. (1997). *The Traditional Malay House.* Shah Alam: Fajar Bakti.
23. Nayyeri Fallah, Siyamak., Khalili, Akram., Tajuddin Bin Mohamad Rasdi, Mohammad. (2014). Privacy Layers in Traditional Iranian Houses, Symbol of Religious Thought in Family Life Pattern. *The 1st International Congress on Religious Culture and Thought*. Boushehr.
24. Nejati, Vahid. (2014). Designing socio-cognitive puzzles to measure cultural values and examine its validity. Iranian Cultural Research Quarterly, 7 (1), Spring 2014, 5 - 68.
25. Okhovat, Haniyeh. (2011). Recognition of the identity components of traditional housing based on Quranic verses and hadiths. Bi-Quarterly Specialized Journal of Interdisciplinary Research in the Holy Quran, 3 (2), 86-68.
26. Omer, S. (2011). *Housing Lessons from the Life of Prophet Muhammad (pbuh): The Subject of Privacy.* Retrieved April 23, 2012, from medina.net: http://www.medinanet.org/home/10-housing/178-housing-lessons-from-the-life-of-prophet-muhammad-pbuh-the-subject-of-p
27. Pourmand, Hassan Ali; Rikhtehgaran, Mohammad Reza. (2006). The truth of the place and space of architecture. Bi-Quarterly Journal of Islamic Art Studies, (4).
28. Rahim, A. A. (2008). *Housing from the Islamic Perspective.* Selangor: IIUM Press
29. Rapoport, A. (2007). Some Further Thoughts on Culture and Environment. *Archnet-IJAR, International Journal of Architectural Research*, March 2008. 2(1). 16-39
30. The Holy Quran. (2008). Al-Hadi Institute, the center for publishing the Holy Quran.
31. Vasigh, Behzad; Azadeh Pashtunizadeh, and Mohammad Reza Bemanian. (2009). Places and housing from the perspective of Islam. Journal of Interdisciplinary Research in the Holy Quran, 3 (11): 93-102.
32. Vasigh, Behzad; Pashtunizadeh, Azadeh. (2011). Concepts of residence in Islamic verses and hadiths. Quarterly Journal of Housing and Rural Environment, 29 (129), 65 -50.
33. Zahedi, Parviz (2018). Urban processing and planning company. Tehran.
34. Zinivand, Touraj; Amiri, Parvin (2017). Cultural imagery of Iranians in the mirror of Pollack's travelogue. Iranian Cultural Research Quarterly, 10 (4), 39-23.